

Målnummer:	UM8477-08	Avdelning:	1
Avgörandedatum:	2009-09-15		
Rubrik:	Familjeåterföreningsdirektivet är inte tillämpligt när anknytningspersonen beviljats uppehållstillstånd i Sverige såsom skyddsbehövande i övrigt.		
Lagrum:	<ul style="list-style-type: none"> • 5 kap. 3 § och 17 a § utlänningslagen (2005:716) • Artikel 3.2 c i rådets direktiv 2003/86/EG av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterförening (familjeåterföreningsdirektivet)		
Rättsfall:	MIG 2007:19		

REFERAT

A, som är somalisk medborgare, ansökte via Sveriges ambassad i Addis Abeba om uppehållstillstånd i Sverige på grund av anknytning till landet genom hans här bosatta maka, B. Migrationsverket avlog A:s ansökan i beslut den 18 februari 2008 med i huvudsak följande motivering. Mot bakgrund av vissa angivna oklara omständigheter beträffande makarnas vigsel, i kombination med det låga bevisvärde som kan tillmätas somaliska vigselbevis i allmänhet, kan det i ärendet inte anses visat att det föreligger ett civilrättsligt giltigt äktenskap. Ansökan prövas därför enligt 5 kap. 3 a § första stycket utlänningslagen (2005:716). Enligt denna bestämmelse får uppehållstillstånd ges till en utlänning som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda samboförhållande med en person som är bosatt i Sverige, om förhållandet framstår som seriöst och inte särskilda skäl talar emot att tillstånd ges. På grund av att A och B har lämnat motstridiga uppgifter bl.a. beträffande omständigheterna kring vigseln, framstår förhållandet inte som seriöst i utlänningslagens mening och uppehållstillstånd på grund av anknytning kan därför inte beviljas.

A överklagade beslutet till migrationsdomstolen och anförde att de felaktiga uppgifterna i vigselbeviset berodde på felöversättning samt att de motstridiga uppgifterna bl.a. kunde förklaras med att utredaren på ambassaden missförstått vad A sagt. Migrationsverket bestred ändring.

Länsrätten i Stockholms län, migrationsdomstolen (2008-12-05, ordförande Hessén, jämte nämndemän) uttalade i huvudsak följande.

Det som har ifrågasatts av Migrationsverket i fråga om vigselbeviset har till väsentliga delar fått sin förklaring i överklagandet. Även med beaktande av det generellt sett låga bevisvärdet av somaliska handlingar finns det inte skäl att ifrågasätta giltigheten av äktenskapet. A och B har god kännedom om varandra och varandras personliga förhållanden. Det finns vissa skiljaktigheter i deras berättelser men dessa är inte av en sådan genomgripande art att det därmed kan anses visat att äktenskapet ingåtts uteslutande i syfte att bereda klaganden möjlighet att erhålla uppehållstillstånd i Sverige. Förutsättningar finns därmed att bevilja A uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 § första stycket 1 utlänningslagen. Sådant tillstånd ska vara tidsbegränsat vid första beslutstillfället, eftersom makarna inte stadigvarande sammanbott utomlands. Enligt 2 kap. 4 § jämte 2 kap. 1 § utlänningslagen ska en utlänning som reser in i eller vistas i Sverige ha pass. A saknar giltigt pass och torde knappast ha förutsättningar att kunna skaffa en somalisk passhandling som skulle godtas av svenska myndigheter. I en sådan situation finns det enligt 2 kap. 12 §

utlänningsförordningen (2006:97) möjlighet för Migrationsverket att bevilja främlingspass. Av 8 kap. 11 § utlänningsförordningen följer emellertid att Migrationsverkets beslut beträffande främlingspass inte är överklagbara. Migrationsdomstolen har därmed inte möjlighet att i anslutning till behandlingen av frågan om uppehållstillstånd även pröva om det finns förutsättningar att utfärda främlingspass för den avsedda tillståndstiden. Det innebär att migrationsdomstolen med stöd av svensk lagstiftning inte har förutsättningar att bevilja A något tidsbegränsat uppehållstillstånd. Utlänningslagens bestämmelse om att uppehållstillstånd ska beviljas utlänning som är make till någon som är bosatt i Sverige är en följd av rådets direktiv 2003/86/EG av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterförening (familjeåterföreningsdirektivet). Familjeåterföreningsdirektivet utgör ett minimidirektiv och ska därmed inte påverka medlemsstaternas möjligheter att anta eller behålla förmånligare bestämmelser. Direktivet uppställer inte några krav på att resehandlingar erfordras för själva vistelsen i landet. Ett passkrav som inte kan uppfyllas i anslutning till prövningen av frågan om uppehållstillstånd innebär i praktiken en begränsning av rätten till familjeåterförening. Det innebär även att sökanden i praktiken fräntas sin rätt till en meningsfull rättslig prövning enligt artikel 18 i direktivet. Svensk utlänningslagstiftning, såsom den är utformad i fråga om passkrav och regler om främlingspass, är oförenlig med familjeåterföreningsdirektivet. När en nationell bestämmelse står i strid med gemenskapsrätten ska den senare ges företräde. Migrationsdomstolen finner, med beaktande av gemenskapsrättens företräde, med hänvisning till den förpliktelse de nationella domstolarna har att inte tillämpa nationella bestämmelser, vilka står i strid med gemenskapsrätten, att domstolen är skyldig att inte tillämpa bestämmelserna om passkrav såsom de utformats i utlänningslagstiftningen till den del de utgör hinder mot att bevilja ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av sådan anknytning som omfattas av familjeåterföreningsdirektivet. A ska därför, trots avsaknad av giltigt pass och trots bestämmelserna i 4 kap. 23 § utlänningsförordningen, i egenskap av make till B med stöd av 5 kap. 3 § första stycket 1 utlänningslagen beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd.

Migrationsverket överklagade migrationsdomstolens dom och yrkade att Migrationsöverdomstolen skulle fastställa Migrationsverkets beslut den 18 februari 2008 att avslå A:s ansökan om uppehållstillstånd.

Som grund för sitt yrkande anförde Migrationsverket i huvudsak följande. Ett grundläggande rekvisit för att familjeåterföreningsdirektivet över huvud taget kan vara tillämpligt genom direkt effekt är att både sökanden och referenspersonen är tredjelandsmedborgare och att den senare har ett uppehållstillstånd med en giltighetstid på minst ett år och har välgrundade utsikter att få ett varaktigt uppehållstillstånd enligt direktivets artikel 3. Både sökanden och referenspersonen är att anse som tredjelandsmedborgare. En referensperson som är tredjelandsmedborgare och som har tillstånd att vistas i en medlemsstat på grundval av alternativa skyddsformer enligt nationell lagstiftning omfattas emellertid inte av direktivet enligt artikel 3.2 c. Referenspersonen i det aktuella målet har beviljats permanent uppehållstillstånd såsom skyddsbehövande i övrigt enligt 1989 års lagstiftning. Av förarbetena till genomförandet av familjeåterföreningsdirektivet framgår också att en skyddsbehövande i övrigt inte ska kunna vara anknytningsperson enligt direktivet (prop. 2005/06:72 s. 28). Att regeringen valt att ge även skyddsbehövande i övrigt möjlighet att vara anknytningspersoner vid tillämpningen av utlänningslagen förändrar emellertid inte det faktum att skyddsbehövande i övrigt enligt familjeåterföreningsdirektivet inte kan vara anknytningspersoner. Att en utlänning i en viss kategori kan vara anknytningsperson enligt utlänningslagen men inte samtidigt enligt familjeåterföreningsdirektivet är fullt möjligt då regeringen i den nämnda propositionen konstaterar att något hinder mot en sådan lösning inte föreligger eftersom direktivet är ett minimidirektiv. Det går vidare inte att underlåta att tillämpa kravet att en sökande ska ha pass. Frågan om främlingspass kan

emellertid inte prövas av migrationsdomstol.

A bestred ändringsyrkandet och anförde huvudsakligen följande. För det fall Migrationsverkets tolkning skulle utgöra gällande rätt innebär det att en eninstansprövning i praktiken skulle gälla för somaliska medborgare som ansökt om uppehållstillstånd på grund av anknytning, eftersom det i Somalia ostridigt saknas myndigheter som kan utfärda pass eller andra godtagbara identitetshandlingar. Detta vore naturligtvis rättsvidrigt. För det fall Migrationsöverdomstolen skulle finna att Migrationsverkets tolkning av EG-rätten är riktig ska den tidigare Utlänningsnämndens praxis gälla, enligt vilken nämnden överlämnade åt Migrationsverket att utfärda bevis om uppehållstillstånd samt att i övrigt vidta de åtgärder ett beslut om uppehållstillstånd föranledde.

Kammarrätten i Stockholm, Migrationsöverdomstolen (2009-09-15, Wahlqvist, Jagander och Linder, referent) yttrade:

Enligt artikel 3.2 c i familjeåterföreningsdirektivet ska direktivet inte tillämpas när referenspersonen har tillstånd att vistas i en medlemsstat på grundval av alternativa skyddsformer enligt internationella förpliktelser, nationell lagstiftning eller praxis i medlemsstaterna eller när referenspersonen har ansökt om uppehållstillstånd av denna anledning och avvaktar ett beslut om sin ställning.

Det följer alltså direkt av lydelsen av artikel 3.2 c i familjeåterföreningsdirektivet att personer som beviljats uppehållstillstånd på grundval av alternativa skyddsformer, såsom skyddsbehövande i övrigt, inte kan vara anknytningspersoner (referenspersoner, med direktivets språkbruk) enligt direktivet. I förarbetena till den lagstiftning som införlivade direktivet med svensk rätt konstateras också att skyddsbehövande i övrigt inte kan vara anknytningspersoner enligt direktivet. Regeringen ansåg dock att denna kategori av personer också fortsättningsvis skulle kunna vara anknytningspersoner enligt svensk rätt. Något hinder mot en sådan lösning ansågs inte föreligga eftersom direktivet är ett minimidirektiv. Därmed kom tidigare gällande bestämmelser i utlänningslagen om vem som kan vara anknytningsperson att gälla också fortsättningsvis (prop. 2005/06:72 s. 28-29).

Eftersom B, som är anknytningsperson i målet, har beviljats permanent uppehållstillstånd i Sverige såsom skyddsbehövande i övrigt kan familjeåterföreningsdirektivet inte tillämpas på det sätt som migrationsdomstolen har gjort.

Av 5 kap. 3 § första stycket 1 utlänningslagen följer att uppehållstillstånd ska ges till en utlänning som är make eller sambo till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige.

Av 5 kap. 17 a § första stycket 1-2 utlänningslagen framgår att uppehållstillstånd får vägras i sådana fall som avses i 3 § om oriktiga uppgifter medvetet lämnats eller omständigheter medvetet förtigits som är av betydelse för beviljandet av uppehållstillstånd eller när ett äktenskap ingåtts uteslutande i syfte att ge utlänningen rätt till uppehållstillstånd. Vid bedömningen av om uppehållstillstånd bör vägras ska hänsyn tas till utlänningens övriga levnadsomständigheter och familjeförhållanden (5 kap. 17 a § andra stycket utlänningslagen).

De ovan redovisade bestämmelserna i utlänningslagen har införts för att uppnå förenlighet med familjeåterföreningsdirektivet. Rätten till familjeåterförening och uppehållstillstånd för makar förutsätter ett äktenskap som är civilrättsligt giltigt i Sverige. Rätten till uppehållstillstånd får dock begränsas genom att undantag får göras i vissa situationer, t.ex. om det är fastställt att falska eller

vilseledande uppgifter använts eller att ett skenförhållande är för handen. De begränsningar som direktivet medger har införlivats i 5 kap. 17-17 b §§ utlänningslagen. Bevisbördan ligger på staten i dessa fall. Utredningen ska omfatta t.ex. förhållandets uppkomst och parternas kännedom om varandra (jfr prop. 2005/06:72 s. 31 och 38-40).

I rådets resolution av den 4 december 1997 om de åtgärder som bör vidtas för att bekämpa skenäktenskap (EGT C 382, 16/12/1997, s. 1-2) anges vidare bl.a. följande omständigheter som kan tala för att ett äktenskap är ett skenäktenskap. Att parterna inte lever tillsammans, att makarna aldrig har träffat varandra före äktenskapet eller att makarna misstar sig om varandras personuppgifter (namn, adress, medborgarskap, anställning), de omständigheter under vilka de lärde känna varandra eller om andra viktiga förhållanden av personlig karaktär som berör dem.

Rätten till uppehållstillstånd för makar är således inte absolut utan uppehållstillstånd kan vägras i enlighet med 5 kap. 17 a § utlänningslagen. Det föreligger visserligen en presumtion för att bevilja uppehållstillstånd, men denna kan brytas i de fall någon av de särskilt uppräknade begränsningarna är för handen. Finns skäl mot att bevilja uppehållstillstånd ska även dessa beaktas. Eftersom en uttrycklig rätt för makar att få uppehållstillstånd för familjeåterförening har införts, innebär det att de begränsningar som medger att uppehållstillstånd får vägras ska vara av viss betydelse. I enlighet med vad som uttalats ovan ska de aktuella omständigheterna vara fastställda. Ett avslagsbeslut får alltså inte grundas på någon form av subjektivt tyckande utan ska bedömas utifrån objektiva grunder. Bevisbördan för att det kan vara fråga om ett skenäktenskap - att det föreligger ett civilrättsligt giltigt äktenskap men att detta ingåtts i annat syfte än att makarna ska leva tillsammans som gifta - ligger på staten. Vid misstanke om att det kan vara fråga om ett skenförhållande bör en fördjupad utredning göras för att klarlägga om det rör sig om ett sådant äktenskap. Utredningen ska på samma sätt som vid seriositetsprövningen omfatta t.ex. förhållandets uppkomst och parternas kännedom om varandra (se MIG 2007:19).

Migrationsöverdomstolen gör följande bedömning.

Migrationsverket har i sitt beslut kommit fram till att A:s äktenskap, på grund av vissa angivna brister i det ingivna vigselbeviset, inte är civilrättsligt giltigt. Med hänsyn till de förklaringar som lämnats i migrationsdomstolen angående vigselbeviset, och då någon annan grund för att underkänna detta inte har anförts, finner Migrationsöverdomstolen att det saknas skäl att ifrågasätta att ett civilrättsligt giltigt äktenskap föreligger.

Frågan blir då om det i målet har framkommit sådana omständigheter att det ändå finns skäl att vägra uppehållstillstånd i enlighet med bestämmelserna i 5 kap. 17 a § första stycket utlänningslagen. Av den vid Migrationsverket och ambassaden företagna anknytningsutredningen framgår att A och B talar ett gemensamt språk och ingivna foton tyder på att de båda har träffats vid åtminstone något tillfälle. Migrationsöverdomstolen noterar emellertid att samtliga uppvisade foton förefaller vara tagna vid samma tillfälle och visar A och B tillsammans med en kvinna och en man. Det har inte inlämnats några andra foton av bröllopfesten eller från den tid om drygt två månader som A och B enligt uppgift ska ha tillbringat tillsammans. Av utredningen framgår också att A och B har lämnat ett flertal motstridiga och anmärkningsvärda uppgifter. A har t.ex. uppgett att det var mer än tio personer, inklusive brudparet, som var med på vigseln - däribland även B:s båda föräldrar - och att de hade en lunchmottagning med ca 40 gäster i hans kusins hus i Mogadishu. Vidare har han uppgett att han bodde i ett hus som tillhör eller har tillhört hans mor och att B var bosatt tillsammans med några väninnor i Sverige. I B:s redogörelse för vilka som var med på vigseln nämns däremot inte hennes föräldrar alls och bara hennes mor uppges ha varit med på

lunchmottagningen eftersom fadern var sjuk. Enligt henne ägde såväl vigsel som mottagning rum hemma hos A. Vidare har hon berättat att hon bor tillsammans med sin kusin i Sverige. Utöver detta förefaller det anmärkningsvärt att A inte känner till namnet på B:s tidigare make utan uppger ett helt annat namn när han blir tillfrågad.

Migrationsöverdomstolen konstaterar att A och B har lämnat ett antal motstridiga uppgifter om flera viktiga förhållanden av personlig karaktär som berör dem. De förklaringar som lämnats till migrationsdomstolen beträffande de motstridiga uppgifterna framstår enligt Migrationsöverdomstolens mening inte som trovärdiga. Migrationsöverdomstolen gör därför bedömningen att äktenskapet mellan A och B ingåtts uteslutande i syfte att ge A rätt till uppehållstillstånd.

Vid prövningen ska hänsyn också tas till A:s övriga levnadsomständigheter och familjeförhållanden. Det framgår inte annat av utredningen än att han har sin sociala och kulturella anknytning i hemlandet där hans syskon bor. Utöver sin maka har han inte någon anhörig i Sverige eller någon annan särskild anknytning hit.

Mot denna bakgrund finner Migrationsöverdomstolen att presumtionen för uppehållstillstånd har brutits och att det föreligger omständigheter som utgör skäl för att vägra A uppehållstillstånd i Sverige.

Migrationsöverdomstolens avgörande. Migrationsöverdomstolen undanröjer migrationsdomstolens dom och fastställer Migrationsverkets beslut den 18 februari 2008.

Sökord: Anknytningsperson; Familjeåterföreningsdirektivet; Skenäktenskap; Skyddsbehövande i övrigt

Litteratur: Prop. 2005/06:72 s. 28-29, 31, 38-40; Rådets resolution av den 4 december 1997 om de åtgärder som bör vidtas för att bekämpa skenäktenskap (EGT C 382, 16/12/199) s. 1-2
